

QORTI TAL-APPELL

IMHALLFIN

**S.T.O. PRIM IMHALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMHALLEF TONIO MALLIA
ONOR. IMHALLEF JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' nhar il-Gimgha 24 ta' Novembru 2017

Numru 5

Rikors numru 221/08 RGM

**Maria Cutajar bhala kuratrici ad litem ta' bintha minuri
Hannah Angelone u dan permezz tad-digriet tat-23 ta' Ottubru 2008**

v.

Roberto Carlo Angelone

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat tal-attrici tat-22 ta' Meju 2008, li permezz tieghu nghad hekk:

“1. Illi minn relazzjoni intima li kellha ma' l-intimat Roberto Carlo Angelone, l-esponenti kellha wild bl-isem ta' Hannah, liema wild gie irrikonoxxut mill-intimat, li illum ghandha hames snin, kif jindika l-anness certifikat tat-twelid immarkat **(Dok MC 1)**.”

“2. Illi ghal madwar sena u nofs, l-esponenti kienet qiegħda tghix flimkien ma' l-intimat u ma' binthom Hannah Angelone, u li din ir-relazzjoni ntemmet fis-6 ta' Jannar 2008, b'dan illi l-esponenti ma baqghetx tirrisjedi ma' l-intimat u marret tghix mal-genituri tagħha flimkien ma' bintha.

“3. Illi din id-decizjoni ittiehdet mill-esponenti in vista ta' l-agir tiegħu, għaliex l-intimat, kellu komportament vjolenti u aggressiv fil-konfront tagħha u ta' binthom Hannah u in oltre l-intimat anke jbati minn perjodi ta' dipressjoni.

“4. Illi l-esponenti fis-sittax (16) ta' Jannar 2008 talbet lir-Registatur tal-Qorti tal-Familja biex jigi mahtur medjatur sabiex jingħata bidu għall-process ta' medjazzjoni skond il-ligi u dan għall-finijiet sabiex tinkiseb l-awtorizzazzjoni mehtiega għall-proceduri legali biex jigu regolati l-kura l-kustodja, il-manteniment u l-access tal-minuri Hannah Angelone.

“5. Illi l-esponenti Maria Cutajar, fl-atti ta' l-ittra ta' Medjazzjoni numru 55/08, ipprezentat Rikors guramentat (**Dok MC 2**) sabiex l-access ezercitat mill-intimat Roberto Carlo Angelone ikun taht supervizzjoni għal ragunijiet kif spjegati f'dan l-imsemmi rikors

“6. Illi l-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja), permezz ta' digriet Nru 315/08 NC ordnat li l-access mill-intimat għal bintu għandu jsir taht supervizzjoni minn social worker addetta ma' l-Agenzija Appogg u dan għas-spejjez tal-intimat. (**Dok MC 3 u Dok MC 4**)

“7. Illi, wara l-hatra tal-medjatrici Carmen Delicata, il-partijiet iltaqghu għal-diversi drabi mal-medjatrici, fejn l-intimat kien rapprezentat minn diversi avukati, u fl-ahhar seduta ta' 3 ta' April 2008, l-intimat irrifjuta illi jitkomplew dawn is-seduti mal-medjatrici għaliex hass li ser ikunu inutili, speċjalment għar-rigward l-access.

“8. Illi wara nota tal-medjatur Carmen Delicata fl-atti ta' l-ittra numru 55/08, fejn talbet li l-medjazzjoni tigi magħluqa, il-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja), iddikjarat l-medjazzjoni magħluqa u awtorizzat lill-esponenti Maria Cutajar sabiex tipprocedi b'kawza ad hoc. (**Dok MC5**)

“9. Illi l-esponenti, stante l-inadempjenza ta' l-intimat kienet għalhekk kostretta tistitwixxi il-kawza odjerna.

“Ghaldaqstant l-esponenti titlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:

1. “Tordna illi l-kura u l-kustodja tal-minuri Hannah Angelone, tigi affidata esklussivament lil omm il-minuri, l-esponenti Maria Cutajar;
2. “Tordna li l-access minn Roberto Carlo Angelone ghal bintu Hannah ghandu jkun u jibqa’ jigi ezercitat taht supervizzjoni minn social worker addetta ma’ l-Agenzija Appogg a spejjez ta’ l-intimat, fi granet miftehma bejn l-Agenzija Appogg u l-genituri tal-minuri, sakemm din tilhaq l-eta’ maggorenni.
3. “Tiffissa somma bhala manteniment pagabbli kull 15-il gurnata, ghall bintu minuri sakemm it-tifla, tilhaq l-eta’ maggorenni jew tibda tahdem, skond liema minnhom jigi l-ahhar, rivedibbli skond l-indici ta’ l-inflazzjoni, u tordna lill-intimat ihallas din is-somma, pagabbli skond il-modalitajiet li jigu ffixxati min din l-Onorabbli Qorti, inkluz li tinqata’ direttament mill-paga u/jew mis-salarju tieghu.
4. “Tordna illi spejjez assocjati ma’ attivitajiet extra kurrikulari u dawk rigwardanti is-sahha tal-minuri ghandhom jinqasmu ugwalment bejn il-partijiet.

“Bl-ispejjez kontra l-intimat, millum ingunt ghas-subizzjoni”.

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenut tal-31 ta’ Lulju 2008, li permezz taghha gie exceptit hekk:

1. “Fl-ewwel lok l-esponent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju peress li fil-kawza, il-minuri Hannah Angelone ma hix rapprezentata, u kwindi l-gudizzju mhux integru;
2. “Illi bla pregudizzju ghas-suespost, l-esponent jinsisti illi l-kura u kustodja tat-tifla fuq imsemmija ghandu tkun konguntiva, izda fl-eventwalita, li dina l-Qorti jidhrilha li ghandha tkun affidata unikament f’idejn wahda mill-partijiet, ghandu jigi accertat illi dan ma jsirx bi pregudizzju ghad-drittijiet ta’ l-awtorita’ parentali tal-genituri;
3. “Illi l-esponent assolutament ma jaqbilx illi l-access ghal bintu ghandu jkun taht supervizzjoni minn *social worker*, peress li ma jissussistu ebda ragunijiet ghalfejn ghandu jkun hemm dawn il-mizuri.

Fil-fatt tajjeb li jigi rilevat illi sakemm l-esponent kien ghadu jghix taht saqaf wiehed ma' l-imsemmija Maria Cutajar, it-tifla kienet tithalla sieghat twal fil-kustodja tieghu, u sahansitra kien johrogha b'mod regolari, u ghalhekk ma jistax jifhem ghalfejn illum l-imsemmija Maria Cutajar qieghda tinsisti li tillimita tali access.

4. “Illi l-esponent dispost li jissomministra manteniment lil bintu minuri kif dejjem ghamel, pero' jrid jittiehed kont tac-cirkostanzi u l-bzonnijiet tieghu, u s-salarju li ghandu, oltre dejn ta' mitejn Euro fix-xahar mal-Bank of Valletta, apparti self iehor kif ser jirrizulta fit-trattazzjoni tal-kawza, u di piu' din l-istess Maria Cutajar hija impjegata u jinkombi fuqha wkoll l-obbligu li tissomministra manteniment lill-imsemmija tifla minuri.

5. “Illi in kwantu ghall-attivitajiet extra-kurrikulari, hu jkun dispost li jikkontribwixxi ghalihom purke' ikunu ragonevoli u li ma jzidux mal-pizijiet, tenut kont tal-paga li ghandu l-esponent u tal-htiega ta' tali attivitajiet extrakunikulari. F'kaz li din il-Qorti joghgobha li ghandu jhallas parti minn dawn l-ispejjez, dan ghandu jsir kontra prezentazzjoni ta' ricevuti u li t-tifla ma tintbaghatx ebda attivita' extra-kurrikulari jekk mhux bil-kunsens ta' l-istess esponent.

6. “Illi kwantu jirrigwarda spejjez ta' sahha, l-esponent ikun lest li jikkontribwixxi ghan-nofs, kontra prezentazzjoni ta' ricevuti.

7. “Salv risposti ohra”.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Familja moghtija fis-27 ta' Settembru 2016 li permezz taghha ddecidiet hekk:

“Ghal dawn il-motivi il-Qorti qed taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi prevja li tiddisponi mir-risposta tal-konvenut:

“1. Tilqa' l-ewwel talba attrici u tiddikjara li l-kura u l-kustodja tal-minuri Hannah Angelone ghandha tigi fdata esklussivament f'idejn l-attrici Maria Cutajar.

“2. Tichad it-tieni talba u tiddeciedi li f'dan l-istadju l-konvenut ma ghandux jezercita access favur bintu minuri.

“3. Tilqa` t-tielet talba u tillikwida l-manteniment pagabbli mill-missier lill-omm għall-minuri, fl-ammont ta' mitejn u hamsin ewro (€250) kull erba' gimghat b'effett millum, liema manteniment jinkludi sehem il-konvenut tal-ispejjez medici u edukattivi tal-minuri. Il-manteniment hawn stipulat jizdied kull sena skond l-indici tal-gholi tal-hajja u jibqa' jithallas anke wara li l-minuri taghlaq 18-il sena jekk tibqa` tistudja u sakemm taghlaq it-23 sena.

“4. Tichad ir-raba` talba in vista ta' dak deciz ai termini tat-tielet talba.

“L-ispejjez ta' din il-kawza għandhom jigu sopportati mill-konvenut”.

Minn din is-sentenza qed jappella l-konvenut li qed jitlob riforma tagħha billi jingħata kura u kustodja kongunta tal-minuri, illi jingħata access għaliha u li jigi ridott il-manteniment assenjat mill-ewwel Qorti. Din il-Qorti biex tkun f'pozizzjoni aħjar li tiddeciedi dwar il-futur tal-minuri, semgħetha *in camera* fit-2 ta' Novembru 2017.

L-appellant ressaq tlett aggravji u l-ewwel tnejn jirrigwardjaw id-decizjoni li l-appellata tingħata kura u kustodja esklussiva tal-minuri. Jgħid li l-ewwel Qorti għamlet apprezzament zbaljat tal-fatti u li applikat il-ligi hazin fir-rigward.

Kwantu għall-evalwazzjoni tal-fatti gie ripetut diversi drabi illi appuntu dak li huwa apprezzament tal-fatti, din il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Phylliss Ebejer v. Joseph Aquilina** (10 ta' Jannar 1995) qalet li “*il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-ewwel Qorti f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta' fatti*”. Imbagħad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v. George Wells** (15 ta'

Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li *“Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta’ revizjoni li fejn si tratta ta’ apprezzament u evalwazzjoni ta’ provi ta’ fatt din il-Qorti qatt ma tid-disturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissuggerixxu mod iehor”*.

Dan l-insenjament huwa segwit f’diversi sentenzi ohra bhal **Emanuel Cardona v. Dr Graham Busuttil**, Appell, 10 ta’ Jannar 1995 u **Paul Formosa v. Salvu Debono**, Appell 5 ta’ Ottubru 2001); madankollu *“Din il-Qorti pero’ f’kaz tapprezza ukoll li id dover taghha xorta huwa li tesamina sewwa l-provi imressqa u barra minn hekk, huwa ukoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta’ kif graw il-fatti in kwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skond il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja”*. (**Attard et v. Direttur tas Sahha**, Qorti tal-Appell, 30 ta’ Mejju 2014).

Din il-Qorti ma tirravisa ebda nuqqas da parti tal-Qorti tal-Familja fir-rigward tal-apprezzament tal-fatti, anzi huwa car li ghamlet evalwazzjoni dettaljata u profonda tal-provi li tressqu quddiemha matul il-perkors twil tal-kawza. Ma hemmx dubbju li l-Qorti msemija waslet ghall-konkluzjoni gusta u fl-ahjar interess tal-minuri li l-kura u kustodja taghha ghandha tkun affidata f’idejn l-appellata esklussivament u li l-istess minuri tibqa’ tghix maghha. Kif inghad din il-Qorti kellha opportunita

tisma' lill-minuri *in camera* u jidher li l-istess minuri llum il-gurnata hija tfajla intelligenti u matura u hija fl-istess hin sensitiva ghax-xewqa ta' missierha li jkollu aktar kuntatt maghha, sinjal tajjed ta' trobbija sana. Ghalhekk se tiehu kont ta' dak li semghet u osservat din il-Qorti f'dan l-aspett. Din il-Qorti taqbel ukoll perfettament ma dak li qalet ricentement din il-Qorti (diversament komposta) fil-kawza fl-ismijiet **Zammit v. Zammit** deciza fis-27 ta' Ottubru 2017 u cioè illi:

*“In tema legali issir referenza ghas-sentenza moghtija fit-3 ta' Ottubru 2008 fl-ismijiet **Miriam Cauchi v. Francis Gauci** fejn il-Qorti tal-Appell iddikjarat illi fejn il-genituri ma jtkellmux, talba ghall-kustodja kongunta ghandha tigi skartata mill-Qorti. Din il-Qorti filwaqt li tiddikjara li taqbel ma' tali pronunzjament izzid illi l-istess principju japplika fejn iz-zewg genituri m'humieq kapaci jtkellmu b'mod civili ma' xulxin li l-kura u kustodja m'ghandhiex tkun kongunta ghaliex immankabilment tkun sors ta' litigji ulterjuri b'detriment serju ghall-benessere tal-minuri. Fis-sentenza appena citata l-Qorti tal-Appell iddikjarat hekk:-*

“Din il-Qorti tibda biex taghmlha cara li, fejn jidhlu minuri, m'hemmx dritt ghall-access, izda obbligu tal-genituri li t-tnejn jikkontribwixxu ghall-izvilupp tal-minuri li, ghal dan il-ghan, jehtigilha jkollha kuntatt ma' ommha u anke ma' missierha. Kwindi lil min jigi fdat bil-kura tal-minuri u kif jigi provdut l-access, jiddependi mill-htigijiet tat-tifla u mhux millinteress tal-genituri.

“Huma l-genituri li jridu jakkomodaw lit-tfal, u mhux vice versa. - Limportanti hu l-istabbilita` emozzjonali tat-tifla, u li din ikollha kuntatt mal-genituri taghha bl-anqas disturb possibbli.

*“Fis-sentenza **Cedric Caruana v. Nicolette Mifsud** moghtija mill-Qorti tal-Appell fl-4 ta' Marzu 2014, il-Qorti enfasizzat li fejn jidhlu l-minuri huwa ta' applikazzjoni assoluta l-Artikolu 149 tal-Kap. 16 li jaghti l-poter lill-Qorti taghti kwalsiasi ordni fl-interess suprem tal-minuri.*

*“Fl-ahharnett issir referenza ghas-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Ottubru 2014 fl-ismijiet **Mario Darmanin v. Annalise Cassar**:*

“... .. meta tigi biex tiddeciedi dwar kura u kustodja ta' minuri, il-Qorti ma ghandhiex tkun iddettata u kondizzjonata mill-merti u dimeriti tal-partijiet 'ut sic' izda biss dwar x'nhu l-ahjar interess tal-minuri.

*(vide per ezempju **Magro v. Bonnett 11 ta' Dicembru 2003 u Portelli v. Portelli, 25 ta' Gunju 2003 – Prim' Awla**).*

*“Dwar jekk kura u kustodja kongunta f'kazi bhal dawn hijiex l-ahjar soluzzjoni, din il-Qorti taqbel ma' sensiela ta' sentenzi moghtija minn din il-Qorti fl-ahhar snin u cioe' kif qalet din il-Qorti illi: “Il-Qorti qed tiskarta ttalba ghal kustodja kongunta ghaliex bhala sistema m'hijiex prattikabbli meta l-genituri ma jiftehmux bejniethom.” (**Miriam Cauchi v. Francis Cauchi – supra**). Li wiehed jghid li f'din ilkawza l-partijiet mhux jiftehemu huwa “understatement”. Il-Qorti tara li jekk tikkonferma d-decizjoni tal-ewwel Qorti f'dan l-aspett tkun qed taghti lok ghal hafna disgwid li ma jfisser xejn ghajr hsara lill-minuri, specjalment jekk kif jista' jigri fil-hajja ta' kull bniedem ikun hemm bzonn ta' decizjonijiet mgħagħla u urgenti f'dan ir-rigward. Certament ghalhekk tali sitwazzjoni ma hija prattikabbli xejn fil-kaz in ezami”.*

Kwantu ghat-tieni aggravju, l-ewwel Qorti kkonsidrat qabel xejn l-artikoli tal-Kodici Civili rilevanti biex tasal ghad-decizjoni tagħha u cioè:

“Artikolu 3B subinciz (2) tal-Kapitolu. 16 :-

“L-obbligu li l-genituri ghandhom li jipprovdu l-manteniment skont is-subartikolu (1) jinkludi ukoll l-obbligu illi skont il-mezzi tagħhom, u fejn ma jkunx ragionevolment possibbli li l-ulied, jew min minnhom, imantnu lilhom infushom kif xieraq, ikomplu jipprovdu manteniment adegwat lill-ulied:

*(a) li jkunu student li qedghin jippartecipaw f'edukazzjoni, tahrig jew tagħlim full time u huma taht l-eta' ta'tlieta u ghoxrin sena; jew
(b) li jkollhom dizabilita', kif imfissra fl-Att dwar Opportunitajiet Indaqgħal Persuni b'Dizabilita', kemm jekk hija fizika jew mentali.”*

“Artikolu 7(1) :-

“Il-genituri ghandhom l-obbligu li jieħdu hsieb, imantnu, igħallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-artikolu 3B.”

“Artikolu 20 (1):-

“Il-manteniment ghandu jingħata skond il-bzonn ta' min jitolbu u l-mezzi ta' min ghandu jagħtih”.

“Artikolu 149 :-

“B’dak kollu li jinsab f’kull disposizzjoni oħra ta’ dan il-Kodiċi, il-qorti tista’, jekk tiġi murija raġuni tajba, tagħti dawk l-ordnijiet dwar il-persuna jew il-proprjetà ta’ persuna li tkun taħt l-età kif jidhrilha xieraq fl-aħjar interessi tat-tifel”.

Huwa evidenti li l-Artikolu 149 appena citat u kif ġia ssemma aktar qabel, jagħti gustament diskrezzjoni wiesgħa lill-Qorti biex tiddeciedi dwar il-futur tal-minuri ladarba l-partijiet ma jkunux waslu għal ftehim fir-rigward. Kwindi l-Qorti ma tarax kif saret xi applikazzjoni hazina tal-ligi.

Fis-sentenza tal-Prim’Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **John Cutajar v. Amelia Cutajar** (28 ta’ Jannar 1956) l-istess Qorti qalet:

“apparti l-hsieb ta’ ordni morali u dak ta’ ordni legali, li għandhom setgħa fil-materja ta’ ta’ kura u kustodja tat tfal in generali, il-principju dominant ‘in subiecta materia’ li jiddetermina normalment il-kwistjonijiet bhal din insorta f’ din il-kawza huwa dak tal-aktar utilità u dak tal-aqwa vantagg u interess tasl-istess minuri fl-isfond tac cirkustanzi personali u de facto li jkunu irrizultaw mill-provi tal kaz li jrid jigi rizolut”.

Dan il-hsieb li huwa fuq kollox rifless fl-Artikolu 149 tal-Kodiċi Civili li jgħid li l-Qorti għandha dejjem tiddeciedi fl-aħjar interess tal-minuri. (Appell Civili, **Marion Meli v. Emanuel Meli**, 5 ta’ Dicembru 2014).

Anke fil-kawza fl-ismijiet **Jennifer Portelli v. John Portelli** (25 ta’ Gunju 2003) l-istess Qorti qalet li:

“il-kura tat tfal komuni tal-mizzewgin sew fil ligi antika u anke dik vigenti kif ukoll ta’ giurisprudenza estera u f’ dik lokali hija regolata mill-principju ta’ l aqwa utilità u l-akbar vantagg għall interess tat l-istess

tfal li c cirkostanzi tal-kaz u l-koefficjenti tal-fatti partikolari tal-mument ikunu jissugerixxu”.

F’dan il-kaz huwa evidenti li l-gheruq tal-problema huwa li mhux tant id-diffikultà tar-relazzjoni bejn il-minuri u l-appellant izda l-kwistjonijiet illi inqalghu bejn il-partijiet li wasslu ghal xi incidenti pjuttost serji bejniethom. Dan ma setax ma jhallix effett fuq il-minuri – dak iz-zmien tifla zghira hafna ta’ anqas minn hames snin. Kien ghalhekk illi sakemm giet deciza l-kawza mill-ewwel Qorti, il-minuri hassitha ahjar illi ma jkollhiex ghalfejn tmur ghall-access mal-appellant. Tajjeb f’dan ir-rigward li l-Qorti tirreferi (kif ghamlet l-ewwel Qorti) ghall-konkluzjonijiet tal-espert psikjatra Dr Etienne Muscat wara li ezamina lill-appellant:

“1. Mr Roberto Angelone is a man with strong opinions that condition his behaviour, and that he appears unwilling to modify, seeing this as a compromise of principles.

“2. Mr Angelone has a probable personality disorder (Schizotypal Personality Disorder) that treads the line between normal experience and a psychotic one (where reality testing is deficient), and that leads him to be diffident, expect the worst from several of the people in his environment, retain odd or unusual beliefs and act towards others in manners that are consequent to this experience of the world around him. Inherent in this disorder of personality is the potential for occasional psychotic decompensation with implications in terms of behaviours and reasoning.

“3. Mr Angelone could be helped to work on attenuating his unusual experiences and developing a style of interaction that would be less frictional, but this would depend on his having insight, which appears lacking.

“4. Mr Angelone has a strong sense of responsibility- for Hannah’s development, and a strong sense of his right to parent his daughter as he sees fit.

"5. Mr Angelone is intensely interested in resuming his relationship with his daughter, which he sees as having been interrupted in an abusive manner.

"6. Mr Angelone loves his daughter, although his mode of expressing this can be strikingly formal.

"7. Mr Angelone's relationship with the mother of his daughter is a conflicted one; this has predated Hannah's birth, and extends to his relationship with Hannah's maternal family. This relationship has not shown consistent signs of cooling and episodically flares up again. Due to this state of elevated conflict, there are implications in terms of effective parenting.

"8. Mr Angelone has, over the years of supervised visits, shown less frequent conflict, but appears to have never changed his hostility to the supervisory services, and has not modified his behaviours even when it could have been easy to predict negative outcomes (for himself and consequently his relationship with Hannah). Mr Angelone has not shown remorse or regret for these outbursts but lays the blame at others' doors; thus my assessment is that there is very little expectation for Mr Angelone to change effectively in any aspect of his relationship with the structures and services involved with his family.

"9. My expectation is that if visits were resumed, they would resume at exactly the same point (for Mr Angelone, although there is the incognito of Hannah's being a year older) at which they were interrupted. I anticipate this to lead to significant tension between Mr Angelone and Hannah.

"10. My expectation is that Mr Angelone will continue to place at the feet of the legal/judicial system, of Appogg and of Hannah's maternal family any difficulties he might predictably have with Hannah.

"11. My opinion is that Mr Angelone would not knowingly hurt Hannah, although he might prioritize what he sees as life lessons above her immediate comfort and wishes. It is my expectation that - while parents notably have a degree of carte blanche in how they raise their children - these putative situations could very easily be experienced as unusual or extreme by most other parents due to Mr Angelone's rigid style.

"12. I do not think that it is either simply positive or negative for Hannah were visitations between Mr Angelone and Hannah to resume. It is more nuanced than that: I think that if visitations were renewed this lead to benefits for Mr Angelone, and to some extent probably also for Hannah since she was receptive to her father in the past, but with the expectation that there will be significant conflicts that

will undoubtedly be distressing to Hannah and lead to tension in the people and services around them.

“13.1 believe that it would not be in Hannah’s best interests if any resumed visitations were initially unsupervised.

“14.1 feel that Hannah is at an age where her opinion would be important to guide this difficult decision”.

Naturalment kif intqal fil-kuntest ta’ kawza ghar-ritorn ta’ minuri a bazi tal-**Hague Convention**, *The child’s views are never determinative; the final decision must be the Court’s own.* (**P.W v. A.L** deciza mill-**Court of Session of Scotland**). Madankollu l-Qorti filwaqt li ma tibbjasmina bl-ebda mod lill-ewwel Qorti ghad-decizjoni illi twaqqaf l-access, wara li semghet il-minuri illi issa hija tfajla matura ta’ hmistax il-sena, jidrilha li issa hija f’pozizzjoni li tkun aktar komda tmur ghall-access li però ma jkunx dettat minn hinijiet fissi u mhux fi struttura ta’ supervizjoni li l-istess minuri evidentement iddejjaqha. Il-Qorti tifhem ukoll li certi konkluzjoniet li waslet ghalihom l-ewwel Qorti kienu bbazati fuq cirkostanzi ta’ meta l-minuri kienet ghadha zghira hafna u issa s-sitwazzjoni intellettuali taghha nbidlet sew. Ghalhekk se thalli f’idejha biex tirranga hija stess ma’ missierha biex ikolha saghtejn fil-gimgha mieghu bi ftehim bejnha u l-istess appellant. Ghandha tkun libera li tikkomunika mieghu telefonikament jew permezz ta’ *skype* ghal darbtejn ohra fil-gimgha – aktar minn hekk jekk tixtieq hi. Lill-appellant però twissih ukoll biex ma jivvessax lill-minuri b’mistogsijiet jew kliem fuq ommha – wara kollox ir-

relazzjoni bejn il-partijiet ormai ilha li ntemmet u zgur ma hijiex affari tieghu xi tkun qed taghmel.

L-ahhar aggravju jirrigwardja l-manteniment akkordat li huwa ta' mitejn u hamsin euro (€250) kull erba' gimghat. Il-Qorti wara li rat l-atti jidrilha ma ghandhiex tiddisturba l-apprezzament li ghamlet l-ewwel Qorti u jidrilha ukoll li l-ammont mhuwiex eccessiv ghal gurnata tal-lum. L-appellant barra li ghandu salarju ta' elf euro (€1000) fix-xahar, definittivament wiehed modest, ghandu wkoll dhul minn wirt (li dwaru saret prova fl-atti tal-kawza) li jfisser li l-ammont akkordat mill-ewwel Qorti li fuq kollox huwa limitat ghal numru limitat ta' snin ma ghandux ikun ta' piz zejzed f'dan ir-rigward.

DECIZJONI

Ghalhekk il-Qorti filwaqt li tvarja s-sentenza appellata billi tordna li l-appellant ikollu access ghall-minuri, li dan isir billi l-minuri tirranga hija stess ma' missierha biex ikollha saghtejn fil-gimgha mieghu bi ftehim bejnha u l-istess appellant anke kwantu ghal mod kif jiltaqghu. Il-minuri tkun libera li tikkomunika mieghu telefonikament jew permezz ta' *skype* ghal darbtejn ohra fil-gimgha – aktar minn hekk jekk tixtieq hi. Mill-bqija tikkonferma s-sentenza appellata, b'dan li l-appellata ghandha tinforma lill-appellant kull darba li l-istess minuri tkun ser issiefer izda l-appellata

jkollha l-jedd esklussiv tiffirma ghal kull applikazzjoni ghal hrug jew rinnovament ta' passaport tal-minuri.

L-ispejjez tal-ewwel istanza kif gia deciz mill-ewwel Qorti, dawk tal-appell ikunu bla taxxa bejn il-partijiet.

Silvio Camilleri
Prim Imhallef

Tonio Mallia
Imhallef

Joseph Azzopardi
Imhallef

Deputat Registratur
mb